

Foto: unsplash.com

LÄRARINSTRUKTION

Hur tar du hand om dina pengar?

Uppgift

Under den här lektionen ska eleverna få ta del av modern forskning som förklarar sambandet mellan hjärnan och våra privatekonomiska beslut. Den kunskapen kan de sedan använda när de hanterar sina pengar i vardagen.

Arbetsgång

1. Inled med att prata om *beteendekonomi*. Fråga om eleverna känner till begreppet och samtala i helklass vad det betyder. Du kan också nämna 2017 års Nobelpristagare i ekonomi, beteendekonomen och professorn Richard H Thaler vid University of Chicago Booth School of Business.
2. Låt klassen lyssna på avsnittet *Konsten att hantera pengar i Oförnuft och känsla* (27 min) [sr.se](https://www.sr.se), 2017-06-26. Det är 27 minuter långt och börjar 16 minuter in i programmet. Där deltar *Elin Helander*, kognitionsvetare som forskar på hur beteenden och ekonomi hänger ihop. Du kan göra pauser under programmets gång och ställa förståelsefrågor eller förklara begrepp om det behövs.

Eleverna ska nu enskilt jobba med uppgift 3, 4 och 5. Du kan precisera hur mycket tid de ska använda till varje uppgift och du kan också kort ta upp frågeställningarna i helklass.

3. Fundera nu på hur du hanterar dina pengar och skriv ned dina svar.
  - a) Vet du hur mycket pengar du får/tjänar varje månad? Din inkomst.
  - b) Vet du hur du använder dem? Dina utgifter.
  - c) Sparar du till något? Varje månad eller ibland?

4. I radioprogrammet säger Elin Helander att studier visar att vi kan ärva ekonomiska beteenden från vår omgivning till exempel från våra föräldrar.
  - a) Hur har du lärt dig att hantera pengar?
  - b) Vad har du lärt dig?
  - c) Pratar ni om pengar hemma?

5. I radioprogrammet hörde du också att personer som är mer "ihopkopplade" med sitt framtida jag har lättare att spara pengar. Det vill säga om du kan föreställa dig själv om 3–5 år känns det lättare att inte använda pengarna nu. Enligt kognitionsforskaren handlar det om att vi tänker för mycket på nuet och inte på vad som skulle vara bra på lång sikt. Ett exempel kan vara att du vill resa utomlands på hösten efter att du har tagit studenten och behöver spara pengar. Du gör en budget för din studentexamen och bestämmer att köpa en mössa för 650 kronor. När du provar mössor tillsammans med dina klasskamrater tänker du: *"Det är bara en gång i livet jag tar studenten och jag vill unna mig en dyrare mössa. Jag tar ett paket för 2 000 kronor då får jag ett champagneglas, tuta och solglasögon också. Det är först i höst jag ska åka och 1 400 kronor hit eller dit spelar ingen roll."* Du går i din egen "tankefälla".
  - a) Känner du igen den typen av "tankefällor"?
  - b) Skriv ned minst två exempel på köpsituationer när du har gjort tvärt emot vad du egentligen hade bestämt.

Instruera eleverna att de nu ska arbeta i par alternativt i små grupper med uppgift 6

6. Ni ska komma på hur ni kan göra i framtiden för att inte hamna i "tankefällor", försöka coacha varandra. Bestäm vem av er som ska börja.

Den som berättar sitt exempel ska vara tydlig och berätta hur hen brukar tänka i situationer när "tankefällan" vinner över ett tidigare beslut. Ni diskuterar exemplet och hittar konkreta förslag hur en sådan situation skulle kunna lösas i framtiden. Därefter fortsätter ni och nästa gruppdeltagare berättar och får coaching. Fördela tiden så att alla hinner berätta, gärna mer än ett exempel.

När ni är klara med uppgiften har ni tips på hur ni kan ta er ur era "tankefällor" i framtiden och välja hur ni vill hantera era pengar.

Därför är det svårt att spara pengar

Vår hjärna är designad till att:

- Söka efter snabba pengar
- Se till att vi spar på energi
- Lösa problem här och nu

Sparande handlar om:

- Uppskjuten belöning
- Långsiktigt tänkande
- "Uppoffring", att inte alltid ta den enkla vägen

Källa: *Hjärnkoll på pengarna* av Elin Helander, Roos & Tegner, 2017

Tips!

nobelprize.org
sr.se
moneymind.se